

עטרת שלום

עלון שבועי שיעורי מוסדות קאמרגא בארה"ק, רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
בנטיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פרשת פינחס

בס"ד, עש"ק פרשת פינחס
י"ג תמוז תשע"א - שנה ב' גליון ע"ט

זמני הדלקת הנרות ומוצי"ש

ירושלים	7:11	8:27	9:03
בני ברק	7:26	8:30	9:00
ניו יורק	8:08	9:14	9:46
מונטריאל	8:25	9:34	10:06

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

צָרֹר אֶת הַמְדִינִים וְהַפִּיתָם אֹתָם. כִּי צָרִים הֵם לָכֶם בְּנִכְלִיָּהֶם אֲשֶׁר נָפְלוּ לָכֶם עַל דְּבַר פְּעוֹר וְעַל דְּבַר כְּזָבִי בֵּת נְשִׂיא מִדֵּין אַחֲתָם הַמִּגְפָּה בַּיּוֹם הַמִּגְפָּה עַל דְּבַר פְּעוֹר. (כה יז-יח).

דו"ן היתה בין בבחינת אהור ובין בבחינת פנים, ששניהם נפלו מעולם אצילות לעולמות בריאה יצירה עשיה. ולכן צריכים לתקן שני הבחינות האלו, ולעלותם בחזרה לעולם אצילות.

וזהו אמרו 'אשר נכלו לכם על דבר פעור' פעור"ר אתון עור"ף שהוא באהור. 'ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחתם' בחינת פנים, שצריכים לתקן ולעלות הניצוצין שבמדין החלק של שבירת הכלים, בין בבחינת פנים ובין בבחינת אהור.

ולכן כתוב 'צורר צררים' בלשון הווה, כי עד לעתיד לבוא צריכים לתקן בכל יום את הרפ"ח ניצוצין, כמו שמבואר ממרן האריז"ל (עין חיים שער לט ד"ב) וז"ל: כי אין בנו יכולת לברר כל הרפ"ח ניצוצין בפעם אחת, כי אם היה כן כבר בא המשיח, והיה מתקיים בלע המות לנצח. אמנם ע"י תורה ותפלה ומצוות מתבררין שיעור קצוב מהרפ"ח ניצוצין, עד שנמצא כי קודם שיבא משיח יכלו ויוגמרו כל הרפ"ח ניצוצין להתתקן. ועי"ז יבוא אליהו שהוא פינחס (ילקו"ש במדבר פרק כה רמז תשעא) לבשר גאולתינו, כמו שתרגם כאן התרגום יונתן, ואעבדיניה מלאך קיים, ויחי לעלמא, למבשרא גאולתא בסוף יומיא. ואז יהיה התיקון השלם בכ"א

(רעוא דרעיון תש"ע לפ"ק)

כל המחובר לטמא טמא כל המחובר לטהור טהור, ותנינא בבחינת רבי אליעזר אומר, לא לחנם הלך רזיור אצל עורב, אלא מפני שהוא מינו.

ועוד איתא ממרן אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש זי"ע (בעש"ט עה"ת בלק אות ג) שכל המלחמות שבעולם נמשך מחמת שהמלכות אינה בייחוד עם דודה, ולכן ע"י שיעלה משם את כל הניצוצי השכינה שנפלו שם, יהיה התיקון המלכות, ואז יהיה היחוד של קב"ה ושכינתיה בשלימות.

וזהו אמרו 'צורר' לשון קשר וחבור, כמו שכתוב 'צורר כספו' (בראשית מב לה) ופרש"י קשר כספו. 'את המדינים' היינו שאתם בני ישראל קשורים ומחברים בשורש נשמותיכם לניצוצי השכינה הממונים אצל המדינים, ולכן 'הכיתם אותם' יש לכם הכוח להכות ברע שבהם, ולהוציא משם הניצו"ק, ולהמתיק הדינים שמרומז בתיבת 'המדינים' שהוא בגי' די"ן אלה"ם, כי ע"י שאין המלכות בתיקונה שורה דינים בעולם. 'כי צררים הם לכם' שהם קשורים לכם, כדי שתתקנו 'בנכליהם' נומריקון ב"ן כליה"ם, היינו לתקן את שבירת הכלים שהיתה בשם ב"ן מלכות דא"ק (ע"ה שער שבירת הכלים ש"ט פ"ז). כי הרי כל הניצו"ק שיש בעולם משתלשלים משבירת הכלים.

והנה זה ידוע (שם פ"ב) ששבירת הכלים

פרש"י 'צורר' לשון הווה, עליכם לאייב אותם. וכן 'צררים הם לכם' הוא לשון הווה, כי היה צריך לכתוב 'כי צררו אתכם' וגו'.

ואפשר לומר שהנה ידוע ממרן האריז"ל (פע"ח שער ק"ש פ"ג) שעל ידי חטא אדם הראשון נפלו כל הניצוצות של הנשמות קדושות בתוך הקליפות ונתערב טוב ברע, וצריך לבררן על ידי התורה והעבודה והמצוות של בני אדם בעזר וסיוע העליון, השכינה אשר עמהם, בסוד תנו עוז לאלהים (תהלים סח לה), ולכן הוצרך גלות ישראל בכל שבועים אומות כי נפלו שם הניצוצות, וצריך כל אחד מישראל לגלות שם במקום שיש שם הניצוצות משורש נשמתו להוציאן ולבררן, רק שבמצרים נאמר 'לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם' (שמות יד ג), לפי שנאמר 'וינצלו את מצרים' (לעיל יב לו) ודרשו חכמינו ז"ל (ברכות ט:) כמצולה שאין בה דיגים. שלא נשאר בה שום ניצוץ קדושה, ולכן היה שם גאולה שלימה.

וכן מה שכתב מרן האריז"ל (שער הכוונות דרושי הפסח ד"ב) שמה שהתלמידים מתדבקים לצדיק ורב ההוא, הוא משום שהם ענפים משורש נשמתו, ועל ידי התקרבותם אליו הוא מעלה ומקשר את נשמתו בשורשן למעלה, והם ניצוצים שלו שצריך להעלותן, כי כל הדברים נמשכים אל המקור והשורש. וכן להיפוך ח"ו כמו שאומרים חז"ל (בבא קמא צב:) תנן במתני'

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיַמְעֹלָה פֶּאֶשֶׁר עֲוֹה הוֹי"ה אֶת מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיְצֵאִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (כו ד).

'היצאים' חסר ואו' ומלא יו"ד. וכל יוצאים דכוותיה בכל אורייאתא. והוא 'אשר שמת אותה ומפתים בארץ מצרים עד היום הזה ובישראל ובאדם' (יזמה לב כ), כי כל הגאולת שבכל יום אדם נגאל, 'קרבה אל נפשי גאלה' (תהלים סט יט), הכל מבחינות יציאת מצרים, עד שמשויגין מדריגות אדם שהוא משיח (לקו"ת ישעיה), וזהו 'משה ובני ישראל היצאים' בכל יום 'מארץ מצרים' עד גאולת משיח בן דוד, שעליו נאמר (ישעיה יג יב) 'ואדם מכתם אופי"ר', עד שישגו באמיתות עין החיים בחינת וא"ו, תכלית קומת אדם, והבן.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

וְהַעֲמַדְתָּ אֹתוֹ לְפָנַי אֶלְעִזָּר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי כָל הָעֵדָה וְיִצְוִיתָהּ אֹתוֹ לְעִינֵיהֶם (כו יט).

צריך לדעת הלשון 'לעניהם'. אלא שהרי נעשה יהושע מלך במקומו של משה, ולכן כתוב 'לעניהם' היינו שיהיה מלך וראש ישראל הנקרא 'עני העדה' (במדבר טו כד), וזה הפירוש 'לעניהם' שהוא נעשה יהיה 'עני העדה', ע"י שמושה מסר לו את ד' חלקי התורה פרד"ם, כדברי חכמו"ל (ב"ב עה). פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה. ולזה טעם רביעי על האות 'ת' לרמוז על ד' פרד"ם חלקי התורה שמסר לו משה, וזה משי"ב 'העמדת' לשון עומד ודורש (ברכות לו), 'לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה' כדברי רש"י ז"ל תן לו מתורגמן שידרוש בחיך, שלא יאמרו עליו שלא היה לו להרים ראש בימי משה.

(פרי חיים' מרבינו חיים יעקב מקאמרנא)

עו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶמְרָתְךָ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבְּנֵי לַחֲמֵי לְאִשֵּׁי רִיחַ נִיחֹי תִשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ (כח ב).

'אלהם' חסר יו"ד. כמבואר בוזהר (ח"ב רלז): האי 'צו' ברשותיהו קיימא. עבודה זרה אל נבר, 'וסרתם' (דברים יא טו) כיון שסר רגע מאמונת אלהות ודביקות, הרי הוא 'עבדתם' כאלו עובד עבודה זרה, כי אם היה קשור ודבוק באמונת אלהות, שאין שום תנועה קמנה שלא יהיה שם אלופו של עולם, כי הוא ממש בכל תנועה אלופו של עולם, היה שומר את עצמו מכל חטא ועון ומדבור איסור ומדברים בטלים. ואם לפעמים אירע לו איזה מקרה, היה תיכף עושה תשובה בלב אמת טהור, והיה סובל חרופין ובזיונות וחלישות דעת באהבה ובחיבה, והיה מקבל באהבה ובחיות דוחק ועוני ומלטול וגלות, כי יודע ומאמין שאתו עמו אלופו של עולם. וכן בכל הקטנות והחשכות והעצבות רחמנא ליצולן, ברגע יאיר לו השם יתברך אור מופלא על ידי אמונה שלימה שאתו עמו ממש הש"י אלופו של עולם, אלא שעמלק ופרעה גורמין שכחה רחמנא ליצולן, וזהו 'וסרתם ועבדתם' כמבואר בשם מרן אור שבעת הימים האר"י בעש"מ, ובוזה נפגם היו"ד נקודת יהדות, שורש אבות שיש בכל נפש ישראל, ולזה 'אלהם' חסר יו"ד, והתיקון לזה 'עלת תמיד' דמליק רעותיה עד אין סוף, וממשיך אמונה ודביקות וחיים על כל ישראל אמן בן יהי רצון.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

וַיֹּאמֶר הוֹי"ה אֶל מִשָּׁה קַח לָךְ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ וְסַמְכָה אֶת יְדֶיךָ עָלָיו (כו יח).

צריך להבין הלשון 'קח לך'. אלא שאמרו רז"ל (ראש השנה כא:): חמשים שערי בינה נמסרו למשה, חוץ מאחד. והקשו המפרשים אם נאמר חמשים שערים נמסרו למשה, בודאי כולל כל החמשים שערים בשלימות, א"כ למה נאמר 'חוץ מאחד' שמשמע שחסר לו שער אחד שלא נמסר לו. ואם חסר לו א"כ למה אמרו 'חמשים שערים' היה להם לאמר מ"ט שערים נמסרו לו. ואי אפשר לומר שלא דקדקו רז"ל ח"ו בלשונם הקדוש, והכוונה רק על מ"ט שערים, אי אפשר לומר כן, כי ידענו בבירור בלי ספק (פנהדרין לה). שבדברי רז"ל הם כדברי אש, כפמיש יוצין סלע לכמה טעמים ורזי תורה, אפילו כל אות ואות יש בו טעמים ורזי תורה, מכ"ש שלא דברו דבורים מיותרים, כי נראה ש'חוץ מאחד' הוא מיותר.

אלא נראה לי לפרש שבודאי נמסרו למשה כל החמשים שערים בשלימות, והיה בכחו להכנס לשער החמשים ג"כ, אלא מחמת אהבת ישראל לא היה רוצה להכנס לשם, כדאיתא בחדס לאברהם (נהר נ) וז"ל: חמשים שערים נבראו דקדושה, וחמשים שערים דטומאה, כשארם בר ישראל מתחיל לעבוד את השי"ת בכל לבו, בכל עת ועת עולה למדרגה גדולה מעט מעט, משער לשער, עד שער מ"ט. וכל זמן שלא נכנס לשער החמשים יש יכולת לס"מ הרשע להתגבר עליו, ר"ל, ולהכניסו לחמשים שערים דטומאה, אבל כשנכנס אדם בר ישראל לשער החמשים דקדושה, אז אין יכולת לס"מ הרשע לפתות אותו, ואין לו עוד שום שייכות עם בר ישראל הזה ע"ש.

לפי זה נראה כשנמסרו למשה רבינו כל החמשים שערים או בודאי לא היה לס"מ שום אחיזה במשה, ואם היה משה רבינו נכנס לשער הנו"ן, אז לא היה למשה שום שייכות עם ישראל הקדושים, ולא היה יכול להשתתף בצרתם, כי היה מובדל מהם מכל וכל, לזה מחמת גודל אהבת ישראל שהיה בו, לא היה רוצה להכנס לשער החמשים, אלא תמיד היה עובד בשער המ"ט, כדי שיהיה לו שייכות עם ישראל הקדושים, אלא חילוק יש ביניהם, שבני ישראל הקדושים לא היה להם כח עתה להכנס לשער החמשים, כי לא היה להם עוד מדרגה זו על ידי עבודתם, אבל משה רבינו כל זמן שהיה רוצה להכנס לשער הנו"ן, היה בו כח ויכולת להכנס, לזה אמרו שנמסרו למשה 'חמשים שערים' היינו אפילו שער החמשים, אלא הוא עצמו לא היה רוצה להכנס לשם דוקא, כדי להשתתף תמיד עם כל ישראל, אבל אם היה רוצה להכנס, תיכף ומיד היה נכנס. וזה שאמרו 'חמשים שערים נמסרו למשה' היינו כל החמשים שערים, 'חוץ מאחד' חוץ משה רוצה להכנס לשם, בגין מובתם של ישראל.

לזה אמרה התורה הקדושה כאן ג"כ לשון 'קח לך' העולה חמשים, כי לא היה חסר לו, אלא לקחת שער החמשים, כי היה בידו ובכחו להכנס לשם, כנ"ל, וכאן אמר הקב"ה למובתם של ישראל. ולהפך ח"ו ג"כ אמר הקב"ה למשה 'הרמו מתוך העדה וגו' (לעיל יז י) כדי שיהיה יכולת לחול ח"ו על ישראל וכו', והוא לכוונה זו כשיתרומם משה מתוך העדה לשער החמשים, אז לא יהיה למשה שום שייכות עם ישראל ויחול לחול עליהם ח"ו וכו'. ומחמת גודל אהבת משה רבינו לישראל לא היה רוצה לעלות למדרגתו, לשער החמשים, אלא שהיה תמיד משתתף עם ישראל, ומחמת שלא היה יכול לחול על משה רבינו שום דבר רע, כך לא היה יכול לחול על ישראל כנודע למשכיל דקדושה.

לזה אמר הקב"ה למשה כאן למובתם של ישראל 'קח לך' כי עיקר ישועות והשפעות ישראל בא מכתר עליון שהוא שער החמשים דקדושה, ומשם בא למטה תכף ומיד בלי שום עיכוב כלל. לזה אמר הקב"ה 'קח לך את יהושע בן נון' שהוא ג"כ במדרגה זו שהוא בן נון, חמשים שערים. 'איש אשר רוח אלהים בו' כי משה רבינו היה מבחינת אצילות כנודע (פ"ח שער השבת פ"ח). לזה לא היה יכול להכנס לארץ ישראל כי הוא היה גדול במדרגה יתירה מבחינת ארץ ישראל עצמה. אבל יהושע שהוא בחינת 'רוח' ת"ת ישראל ז"א קדישין כנודע, לזה היה בו ג"כ כח להשתתף עם ישראל להכניסם לארץ ישראל ולהביא כל צרכיהם מלמעלה למטה. וזהו על ידי כח שאמר הקב"ה למשה 'וסמכת את ידך' נומריקון י"ד כ', כ"תר עליון. 'עליו' ממש כדי שיוכל להשפיע לישראל כל צרכיהם בניס, זש"ק, חיים ארוכים חיי נחת ומוזנא רויחא. אמן.

(ב' בית' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא)

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

חיוב הנחת תפילין ר"ת. סימן לר (ה)

רבינו האריך בזר זהב (סק"א) בענין חיוב הנחת תפילין ר"ת, ומקדים להביא את סדר השתלשלות וקביעת הפסק הלכה לדורות, ונביא בעזה"י בכל גליון ענין אחד מדבריו.

תרועה ושברים שניהם בשורשם אמת

מתוקף הגלות, וכיון שאי אפשר להכריע הלכה, צריך מן התורה לעשות כשניהם, ובודאי בדור הזה צריכין לתקוע מאה קולות, אין כאן מקומו להאריך וזה פשוט².

אם טעה ותקע שלשה פעם תר"ת והסיח דעתו שסבר שכבר יצא או מחסרון ידיעה או שלא ידע לתקוע תש"ת, ואח"כ נתוודע לו פשוט שצריך לחזור ולברך על התקיעה ולא יצא כלל בתר"ת, וזה פשוט.

וכן אצל תרועה ושברים שניהם בשורשם אמת, מסטרא דרחמים הוא תרועה, וסימנך שלשה פעם זכר עולה תרועה, ומסטרא דנוקבא וגבורה שברים, וסימן שלשה פעם פקד עולה שברים³, ובימי הסנהדרין עשו כהוראת סנהדרין, ואחר שנתבטלו הסנהדרין כל בית דין עושה כפי קבלתן ושורש נשמתן, וכשראה רבי אבהו (ר"ה לד.)⁴ שאי אפשר להכריע הלכה אחת כי אין אתנו יודע עד מה לעשות כשורש נשמתנו

~~~~ מסגרת השלחן ~~~~

פלוגתא היא, ולא היו אלא מטעים את אלו ואלו את אלו, אלא מר כי אתריה ומר כי אתריה קתני, וחכמים של הללו מודים כי שברים תרועה היא וחכמים של הללו מודים כי יבבות תרועות הן, וכשבא ר' אבהו ראה לתקן תקנה שיהו כל ישראל עושין מעשה אחד ולא יראה ביניהם דבר שההדיוטות רואין אותן כחלוקה.

ג. וכ"כ רבינו באוצר החיים (מצוה של"א פ' בהר דף רנב). וז"ל: וחיוב אדם לתקוע שלש שלש שלש, והתרועה האמורה בתורה נמסר לחכמים להכריע, ויש ב"ד שהכריעו שברים וגם היה ב"ד שהכריעו תרועה, או גנוחי גניח או ילילי ליל, והיה מנהיגים חלוקים וכל מקום ומקום עשו כפי שהורו להם הב"ד, ועמד רבי אבהו והתקין לעשות ככל בתי דינים שברים ותרועה, עד שנמצא היום תוקעין שלשים קולות פסוקת וכן שלשים בלחש ושלישים בחזרה ועשרה אחר התפלה, מאה קולות פסוקת שברים מן התרועה, וסימנך תקעו כ"ף (תהלים מז ב).

וכ"ה בזהר חי (ח"ה פ' פינחס דף רי): וז"ל: ענין תרועה שברים, וכן כל המחלוקת בתפילין דרש"י ור"ת ור"ש גאון, כלם אמת מקובל מהר סיני מפי הש"י, והלכה למעשה כפי אשר יכריע הב"ד או רוב ישראל כשאין ב"ד קבוע במקדש בלשכת הגזית, (והיום) [והיו] שתי בתי דינים עושין כל אחד כפי סברתו וקבלה שלו, והיום קבלו ישראל דעת מרן ומור"ם כרוב ישראל, וכבר הארכתי בזה בפירושו המשניות (עצי עדן מנחות פ"ד), וכן תרועה שברים הכל מקובל מהר סיני, או זה או זה או שנים כאחד טובים, הכל יש לה שרשים למעלה, ובזמן המקדש היו הכל כפופין לשמוע לסברת ב"ד שבלשכות הגזית, וכשחרב המקדש כל ב"ד עשו כפי שורשם, או תרועה או שברים או שניהם, והתקין רבי אבהו לצאת ידי הכל, לעשות כדעת כולם, לעשות שניהם תרועה ושברים תלת תלת כדעת כל הדיעות, וכן נקבע הלכה לעולם בהסכמת רוב ישראל, ואין כאן ספיקות אלא הלכה ברורה לחוש לכל הדעות כתקנת רבי אבהו.

א. כ"כ בתיקוני זוהר (תיקון כא נז): וכן שכינתא תתאה אתקריאת שופר, מסטרא דשכינתא עלאה דאיהי שופר גדול, תקע בשופר גדול לחירותנו, תקע שופר איהו לשון תקיעה דודאי שכינתא תתאה איהי תקיעה דקודשא בריך הוא מסטרא דימינא [חסד], ואתקריאת שברים דיליה מסטרא דשמאלא [גבורה], ואתקריאת תרועה דיליה מסטרא דעמודא דאמצעייתא [רחמים], דאיהו דעת, ובגין דא אתמר (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי בדעת, דאתמר ביה (משלי ג כ) בדעתו תהומות נבקעו, ובדעת חדרים ימלאו (שם כד ז), איהי שופר, וקודשא בריך הוא קול השופר, ובזמנא דהיא סלקא לגביה בתלת קטרין אליו, אתמר ביה (שמות יט יט) ויהי קול השופר הולך וחזק מאוד, הולך בתקיעה, וחזק בשברים, מאוד בתרועה. וע"ע שם (תיקון כה ע): פל"ח (שער השופר פ"ד) שעה"כ (ר"ה דרוש ט').

ב. גמ' ר"ה (דף לד.) - אתקין רבי אבהו בקטרי תקיעה שלשה שברים תרועה תקיעה, מה נפשך אי ילולי יליל לעביד תקיעה תרועה ותקיעה, ואי גנוחי גנח לעביד תקיעה שלשה שברים ותקיעה, מספקא ליה אי גנוחי גנח אי ילולי יליל.

וכתב הר"ן שם - נשאל רב האי גאון ז"ל, וכי עד שבא ר' אבהו לא היו ישראל יוצאין ידי תקיעת שופר. וכלשון הזה השיב, אל תחשבו בלבבכם כי בימי ר' אבהו נפל ספק בדבר זה, שהרי משניות קדומות אחת אומרת תרועה שלש יבבות ואחת אומרת תרועה שלשה שברים, והא אמרין בהדיא אמר אביי בהא פליגי, וכך היה הדבר מימים קדמונים מנהג בכל ישראל מהן עושין תרועה יבבות קלות ומהן עושין תרועות יבבות כבדות שהן שברים, ואלו יוצאין ידי חובתן ואלו יוצאין ידי חובתן, כי שברים כבדים תרועות הן ויבבות קלות תרועות הן, והיה הדבר נראה כחלוקה אע"פ שאינו חלוקה, והרי התנאים כמו שאמרנו למעלה הללו שונים שיעור תרועה שלש יבבות והללו שונים שיעור תרועה שלשה שברים, אלו משנתן כמנהגם ואלו משנתן כמנהגם, וקאמר אביי בהא פליגי ואלו

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבובינו זי"ע

השיב את חמתי מעל בני ישראל (כה יא).

יודע אם ישוב וניחם ה' על הרעה, כי יצא הקצף מלפניו, כי רבו חזקו יד המקטרגים ולא נשאר עוד מענה בפי מלית שלנו. וכך צעק, והרבה בדברי כבושים שיקבלו תשובה על עצמם. עד שבא אליו אליהו ז"ל, ואמר לו: שנתלבש אאע"ה בכח התשובה של אותו בי כנישתא, ובא לפני הקב"ה להרחיק דינם של ישראל עד יוה"כ, כדי שבתוך כך ישובו מדרכם ויוציאו כל הקדושה מתוך הקליפות, ואף שבלתי אפשרי בכח האדם להוציא לגמרה ולטהרה, הנה אין הקב"ה בא במרוניא ואינו רוצה רק שיפתחו כמחט סדקית, השאר עושה השם יתברך בעצמו.

ומיד אחר ראש השנה, כתב הרב ההוא לכל המקומות הקרובות שיעמדו על נפשם לשוב בכל האפשרי, והודיעם כל הדברים.

מעשה אורג' סוף עוקצין, מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

מלפני הקב"ה, ונשתתק מיכאל מבלי עוד כח להלין זכות, כי מעט הוא התורה אשר הביא מיכאל מה שהיא טהורה ונקיה. אמר לו הרב יוסף: ומה אברהם אבינו אומר לרבר זה, הלא הוא אבי ישראל ולמה אינו בא לשם, הלא לא ישיבוהו ריקם. השיב לו: שאברהם אומר שהוא בוש ונכלם מליך לבקש על נפשם, בראותו מה שעשו להתורה איך מסרו כל כך הרבה תורה לחיצונים, ואמר איך אשא פני לבא אל המלך אשר לא כרת, הלא אמור יאמר הקב"ה אני קראתיך אברהם אוהבי, ואיך תוכל להתאפק ולהתעלם ברעה המוצאת לתורתך שהוא שעשועי יום יום.

ויהי כשמוע הרב את דבריו, עמד בפחד ורעד, וצעק בקול מר: עם ה' חזקו ונתחקהו בעד עצמנו ובעד ערי אלקיננו, שובו והשיבו מכל פשעייכם, מי

יודע מן המעשה של תלמיד מרן מוכא בספר 'ערבי נחל' בדרוש ראש השנה. וז"ל: מעשה אחד מה שאירע בזמן רב, רבינו יוסף מערבי שבכיר צפת, אחד מתלמידי האר"י ז"ל, שביום ראש השנה בא אליו אליהו ז"ל, ואמר לו: למען השם התחזק להרבות בתפלה ותחנונים, כי גברו מאד המקטרגים עד שמיכאל השר הגדול המוכיר זכותן של ישראל נשתתקו, ותש כוחו ואין בפיו מה לרבר. אמר לו: הרי אני יודע שהיה בשנה זו תורה הרבה בין ישראל, ושנו ולמדו הרבה. השיב אליהו ז"ל: רוב התורה הוא ביד הס"ם המקטרג הגדול, כי היה שלא לשמה, והוא הביא אתו כל התורה לפני ב"ד שלמעלה, וכאשר ראו הב"ד וצבא מעלה איך נתנו התורה ביד הקליפות ר"ל, והוא בידם במצור ובמצוק ומינפיה ומאסוה ענמה נפשם מאד על דבר זה, ויצא הקצף

רבינו הקדוש רבי חיים בן רבי משה בן עטר זיע"א בעל ה'אור החיים' ט"ו תמוז תק"ג

תולדותיו

נולד בשנת תנ"ו בעיר סאלי שמרוקו, כבן למשפחת הרבנים המעטירה בן עטר. מנעוריו נתגדל בבית סבו אבי אביו, כמו שכתב בספרו הקדוש חפץ ה': 'ישבתי ללמוד תורה מפי מורי ורבי, הרב המפורסם אדוני זקני מורי, אשר נודע בשערים שמו המופלא, החסיד העניו כמוהר"ר חיים בן עטר זלה"ה, אשר מימיו שתיי באר מים חיים, ובין ברכיו גדלתי, ובחיקו ישבתי, מיום היותי, לשאוב מדבריו הטובים, ומרוב חסידות, כמעט אני אומר, שלא עבר עליו חצי לילה בשינה, אפילו לילי תמוז, מלקונו ולספוד כאישה אלמנה, על חורבן בית אלוקינו, בבכי גדול, ולהשלים כל הלילה בתלמוד, עמי וכיוצא בי מיוצאי חלציו.'

כשהגיע לעת דודים נלקח לחתן לאחד משועי העיר שתמך בו ביד רחבה ונדיבה, ונתן לו הרבה מוהר ומתן, ובכך זכה להקים ישיבה גדולה בביתו ולהרביץ תורה לעדרים ולהפיץ מעינותיו חוצה, ולפזר ממון רב לשבורי לבב, אך לא ארכו לו הימים וחותנו נפטר על פניו וטענות ותביעות שונות ומיסים וכדו' עלו על בניו, ובתוכם גם על רבי חיים, וישב ע"ז במאסר, גם ברח משם לעיר מכנאס ומשם לפאס, וכפי שכותב בהקדמת ספרו אור החיים: 'דלקוני בתפיסה במסירה ועלילה, ונגידה ביד שר צר אכזרי וכשזה נופל זה קם, באין מבטח רגע, מחיי להרגיע, ואני בתוך עמקי ים הצרות, תפיסות על עסק ממון ועל עסקי נפשות, את נפשי הצלתי, וכיושב בעולם חדש ישבתי, ולמות מתוך תורה חשבתי, ואל אור החיים נתתי לבי ועיני ושכלי. בעיר פאס מצא רבינו מנוחתו, וישב כמקדם על התורה ועל העבודה, יחד עם חברים מקשיבים.'

מנהיג בישראל

רבינו היה לאחד מגדולי הדור ודבריו הקדשים נתקבלו על כל ישראל, וכידוע בעת שבגלילות מרוקו התפשטה מכת הארבה, ובהוראת שעה גדולי הדור בזמן ההוא, התירו לאכול סוג מסוים של ארבה, אחר שאנשים מתו ברעב כשהארבה כילה התבואה וכל היבול, ובחלוף שעת החרום המשיכו לאכול הארבה, אז קם רבינו כחלמיש לאסור לאכול הארבה שכל ההיתר מתחילה היה בדיעבד, ודבריו הקדושים נתקבלו בכל תפוצות ישראל וכל הגליל קבלו פסק רבינו, ואף מן השמים פסקו כמותו, שאדם אחד שלא קיבל עליו הפסק של רבינו, והמשיך לאכול הארבה האסורה, חלם לו בחלום הלילה איך שהוא אוכל שקצים ורמשים, והיה רמו מן השמים שהארבה אסורה באכילה.

ביתו הגדול היה פתוח לרוחה והיו עניים בני ביתו, והיה דרכו לשחוט על שבת קודש על אחד, ולחלק הבשר לעניים תלמידי חכמים. שבת אחת נמצאו טריפות בכל הבהמות שבעיר חוץ מבהמה היחידה ששחטו בביתו של רבינו האור החיים, עשיר אחד מאנשי העיר ששמע מזה, הגיע לביתו של רבינו לבקש שיתן לו חלק בשר על שבת קודש, אך רבינו אמר לו שהבשר הזה קודש לתלמידי חכמים ואינן יכול לתת לו חלק מזה, תוך כדי דיבור הגיע אחד מת"ח שבעיר וקיבל חלקו, עשיר יענה עזות וגידף וחריף וביזה את התלמיד חכם, אותו הלילה חלם לו רבינו שחייב הוא גלות על זה שלא מחה על ביזוי ת"ח, ואכן מיד בקומו

מבאר רבותינו

ורבינו הקדוש אור החיים אמר עליו מרן אור שבעת הימים **הבעל שם טוב** שנשמתו מרוח דוד של אצילות, ובכל לילה שמע תורה מפי הקב"ה, ורוב קדושתו אי אפשר לכתוב, והיה מיורדי המרכבה, וגילוי נשמות, ומדריגות רוח הקודש, אמת.

ומזה תראה גדולת **רבינו הקדוש אור החיים** ומתוך ספרו ניכר אורו וגדלותו.

(נתיב מצותיך (נתיב אמונה שביל אי) לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א)

ומי שזוכה גם בזמן הזה לזכך עצמו שיהיה כולו טוב בלתי אחיזת הרע כלל, כמו שזכו אליה רבים וכן שלמים, מרן **האר"י והרח"ו והר"ר אלעזר אזכרי**, ואחריהם בעל **האור החיים מרן חיים בן עטר**, ואחריו קדושת מרן **הריב"ש טוב עם** תלמידיו, וזכו לשמוע מעמד הר סיני, קול גדול ולא יסף, תרגמינן ולא פסק, קולות וברקים וקול שופר שמשיע.

(היכל הברכה (שמות דף צד.) לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א)

ויש בכל דור בחינת משיח שיזכה ליחידה דביי"ע, כמו מרן **הריב"ש טוב ורבינו חיים בן עטר**.

(זוהר חי (ח"א דף קעב.) לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א)

יפה כלבנה, הוא האור המאיר לישראל שמו, מרן הקדוש אשר האיר עיני ישראל בכל טוב, אלמלא הוא כאלו לא באנו לעלמא, והוא **ורבינו הקדוש רבי חיים בן עטר**, שורש נשמתם דוד מלך ישראל חי וקיים נמשל ללבנה, ועליהם נאמר יפה כלבנה, ודרך מרן **הריב"ש טוב** הוא ממש גאולה שלימה לנפשות ישראל, עם דרך מרן הרב **חיים בן עטר**, ללמוד תורה לשמה באור מופלא בדביקות האור, הן בנגלות התורה הן בנסתרות.

(זוהר חי (ח"ב דף שלא:) לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א)

בבוקר, התחיל שנת גלות, וקיבל עליו הדין באהבה. בשנת הגלות היה המעשה הידוע, ששבת בעיר אחת ורב העיר דרש בכל אחד מג' סעודות השבת י"ד פירושים מן המ"ב פירושים ששמע מן השמים על פרשת בחוקתי שחידשם רבינו, וכשאמר בכל פעם, הדרושים האלה חידש גדול אחד בשם 'רבינו חיים בן עטר', הגיב רבינו בביטול 'חיים בן עטר' בהשמטת התואר 'רבינו', במוצאי שבת קודש כשכלאו את רבינו בחדר הקהל על בזיון כבוד התורה, נשמע קול אדיר מפרק הרים ומשבר סלעים והיה נראה כאלו עומד העולם להיחרב, רב העיר עשה שאלת חלום על מה עשה ה' ככה, הודיעו לו מן השמים מפני שכלא את רבינו חיים בן עטר, ופתחו של גהינם אינו נפתח עד שהוא מבדיל על הכוס, ולכן שר של גהינם הרעיש

את העולם, תיכף ששמע זאת שחרר את רבינו וביקש ממנו מחילה, באותו הלילה חלם לו רבינו שע"י הביזיון והצער שהיה לו השלים תיקונו ותמה שנת גלותו.

ארץ הקודש

במשך שנות חייו עברה עליו טלטולים שונים שנות רעב ובצורת, עד שהחליט רבינו שהגיע שעת הכושר לעלות ולחונן עפר ארץ הקודש, וז"ל: 'האיר ה' עיני שכלי, אין זה אלא לקום ולהעלות אל מקום חשבתי בו, הוא מקום השכינה, עיר הרמה, עיר החביבה על אלקי העולם, וממשלות עולם עליון ותחתון, ואזרתי כגבר חלצי, סכנתי עצמי סכנות גדולות דרך מדבר, כדי להגיע אל ארץ משאת נפשי, אל מקום טהור היא ארץ ישראל, כי ארץ העמים היא טמאה, היא ועפרה ואפילו איריה.'

רבינו היה בדעתו להקים ישיבה גדולה לתמידי חכמים בעיר הקודש ירושלים, על כן קודם נסיעתו נסע אל ארץ איטליא לפנות אל נדיבי העם שיחזיקו בעול הישיבה, גם הדפיס שם את ספריו 'אור החיים' על התורה ו'פרי תואר' על שו"ע יורה דעה.

ביום ראש חודש אב תק"א הפליג באניה מלוורנו לעבר נמל יפו בארץ הקודש, ובסוף אלול עגנה האנייה בנמל עכו, ומאת ה' היתה זאת שרב החובל עגן בעכו, אחר שביפו ובירושלים שררה מגיפה גדולה שהפילה חללים, וקבע רבינו את ישיבתו שם עד סוף אייר תק"ב, בחודש אייר נפטרו שניים מבני החבורה, וקיבל רבינו הדין אחר שקבע דירתו בעכו שהוא ספק ארץ ישראל, ולכן העביר את ביתו והישיבה לעיר פקיעין שבגליל העליון, מקום מערת התנא האלוקי רבי שמעון רבי יוחאי, במשך חדשי סיון ותמוז היה שם הישיבה.

בשלהי שנת תק"ב עבר רבינו לירושלים, וקבע שם ישיבתו הגדולה שנתפרסמה על פני תבל, והעמיד תלמידים הרבה, בין תלמידיו הגדולים היה החיד"א, ומביא בספריו עובדות והנהגות מרבינו.

הסתלקותו

לא ארכו לו הימים בעיר הקודש, ופחות משנה במוצש"ק ט"ו תמוז תק"ג, בהיותו בן מ"ז שנים נתבקש לישיבה של מעלה, ונטמן בשיפולי הר הזיתים, וכה נחרט על מצבתו: **ציון נברשת דדהבא, הדר חמד אלקים אבן יקרה, ושיחה קלה שלו אלקים חשבה לטובה, והארץ האירה מכבודו, כאשר יאירו שבעת הנרות, ירכה וקנה היא העולה עמו, וקרא שמה חפצי המוציא לאור כל תעלומה, הוא זיוה הוא הדרה, ה"ה הרב המופלא וכבוד ה' מלא, המקובל אלקי חסידא קדישא כמוהר"ר חיים בן עטר ז"ל, נתבקש לישיבה של מעלה, יום ט"ו לחודש תמוז בשנת תק"ג, ליהנות מזיו השכינה, הוא המחבר ספר חפץ ה', וספר פרי תואר, וספר אור החיים, וספר ראשון לציון.**

רבינו אור שבעת הימים **הבעש"ט** זיע"א בעת נטילת ידיים בסעודה שלישית בשבת שבו נפטר רבינו, אמר: **כבה נר המערבי, עתה נסתלק בעיר הקודש רבינו חיים בן עטר**, וכידוע שיש סוד בנטילת ידיים הידוע רק לחד בדרא, ועכשיו כשנסתלק רבי חיים בן עטר נגלה לי הסוד הזה.